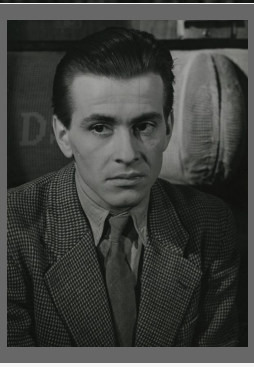
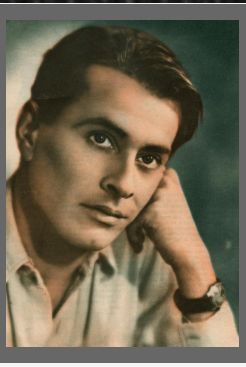
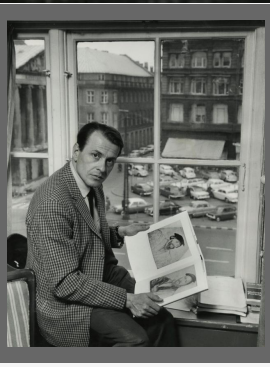
Person

ERIK MØRK

(1925 – 1993)

Skuespiller. Født 3/12 1925, død 27/1 1993 - 68 år gammel. Dannede i 1960'erne par med skuespiller Susse Wold (f. 1939).

Uddannet på Det kgl. Teaters elevskole 1946-49, hvor han var engageret til 1955. I de følgende år ansat ved skiftende teatre, men vendte tilbage til nationalscenen i 1963. Han blev karakteriseret som en af tidens mest fremragende karakterskuespillere, med en meget personlig sceneudstråling.

Uddrag fra Morten Piils "Danske filmskuespillere" (Gyldendal, 2003):

Han var en førende teaterskuespiller i over 40 år, fejret i utallige karakterroller, men hans filmroller er sporadiske og forløste næppe hele potentialet.

Filmen havde ellers fra start til slut Mørks udtalte interesse, ja i 1953 lod han sig lokke til Hollywood af Marilyn Monroes agent Charlie Feldman, der så en rollemulighed for ham i katastrofefilmen "Titanic" (1953). Mørk anså rollen for dårlig og "kunne ikke fordrage" Hollywood (men fandt dog - efter et personligt møde - Marilyn Monroe "en begavet pige", som han dengang udtrykte det).

Herhjemme var der i 1950'erne - efter en lovende start - ikke brug for hans specielle type i et overvejende folkekomedie- og farcepræget filmrepertoire. Hans mørke, brændende blik signalerede en fanatisme, ja dæmoni, som datidens danske film ganske målbevidst styrede udenom. Og hans aristokratiske træk, afmålte replik og air af åndfuldhed røbede enspænderen og afskrækkede folkeligheds-dyrkerne.

Det begyndte ellers mere end lovende med birolle-Bodil for præstationen som den blinde Hakon Riis i et af datidens meget beundrede (men nu besyndeligt glemte) dramaer, "Susanne" (1950), instrueret af Torben Anton Svendsen.

Her er han den kønne bagerdatter Astrid Villaumes skuffede tilbeder. Det førte hurtigt til en hovedrolle i kriminalfilmen "Lyntoget" (1951), hvor han med sit forfinede, interessevækkende ydre virker overkvalificeret i en banal rolle som en bankkasserer, der har taget af kassen. Og han fungerer ikke i en mindre komedierolle i Johan Jacobsens Birgitte Reimer-komedie, "Som sendt fra himlen" (1951).

Hans rolle i endnu en kriminalfilm, "To minutter for sent" (1952), er en kliché (manuskript: Peer Guldbrandsen), men Mørk får skabt den påkrævede farlige, truende atmosfære omkring sin pukkelryggede urmager. Derefter gik kriminalgenren af mode herhjemme, og Mørk måtte vente 14 år på sin næste skurkerolle: bandeleder i Erik Ballings Fredefilm nummer to, "Slap af, Frede!" (1966). Han er lidt stiv, men med på spøgen som Clara Pontoppidans Ødipuskompleksede søn, der får mord-orgasme ved opvasken. Og inden da havde han spillet balletmester i Disneys mislykkede novellefilm om Det kgl. Teaters ballet, "Ballerina" (1965).

Han følte sig isoleret i en tid med smag for amatørmedvirkende ("Bare jeg havde været mindre afskyet af de unge filmfolk", udtalte han i 1970), men endelig i 1971 får han en bærende hovedrolle som den bedragne og bedragende ægteskabsstrateg Audun Hamre i Jens Ravns Sandemose-filmatisering "Tjærehandleren" (1971). Han rammer præcist figurens isnende bitterhed, og forlener den skarpskårne, sarkastiske enspænder med stil, snit og format. Men det sandt tragiske format udebliver, køligheden slår indad, og den enstonige iscenesættelse accentuerer det stivnede ved figuren.

Snedigt casted som den jesuitiske pater i Ole Roos' "Hærværk" (1977) er han på én gang truende og forførende. Efter en krise med hospitalsindlæggelse og manglende spillelyst ("Jeg overvældedes af en følelse af lede, ja foragt

for mit arbejde") dukker han op i Anja Breiens norsk-svenske "Forfølgelsen" (1981), et lidet set heksejagtdrama fra en afsides norsk provins. Han er Christian 4.s udsendte lovhåndhæver, en større birolle.

Mere held har han med sin næste film, Morten Arnfreds Kirsten Thorup-filmatisering "Himmel og helvede" (1988), hvor han er den bitre, målbevidste indvandrer Bols, far til Karina Skands violinspillende heltinde. Det gav ham endnu en birolle-Bodil, selv om den selvbevidste Erik Mørk-manér skinner vel kraftigt igennem en følelses-intens spillestil.

I Lars von Triers "Europa" (1991) er han tilbage i den paterrolle, hvor han illuderer bedre, og i "Den russiske sangerinde" (1993) er han helt på hjemmebane som sleben, uudgrundelig diplomat, igen i Morten Arnfreds instruktion. En elegant, ubesværet præstation, der varslede om, at hans erklærede ønske om nu - i sin karrieres aftenstund - at filme mere ville være blevet opfyldt med smukke resultater, hvis ikke døden havde indhentet ham i utide. [Uddrag fra "Danske filmskuespillere" slut]

Filmografi

Titel	^År	^Funktion	^Kategori
Luischen	1993	Witznagel	Tv-film
Den russiske sangerinde	1993	C.W.	DK/Spillefilm
Traberg	1992	Fortæller	DK/Spillefilm
Europa	1991	Katolsk præst	DK/Spillefilm
Dansk litteratur	1989	Medvirkende	DK/Dokumentarfilm
Balladen om Carl Th. Dreyer	1989	Carl Th. Dreyer	Tv-film
Himmel og helvede	1988	Bols, Marias far	DK/Spillefilm
Sorg-agre	1987	Herremanden	Tv-film
Frihedens klokke - en film om N.F.S. Grundtvig	1983	Speaker	DK/Dokumentarfilm
Erindring om fremtiden	1981	Medvirkende	Tv-film
Forfølgelsen	1981	Medvirkende	U/Spillefilm
Dina	1979	Medvirkende	Tv-film
Gengangere	1979	Medvirkende	Tv-film
Sanct Hansaften-spil	1979	Døden	Tv-film
Ret beset	1978	Peder Reetz	Tv-serie
Hærværk	1977	Pater Garhammer	DK/Spillefilm
Brandtomten	1976	Medvirkende	Tv-film
Kærlighed uden strømper	1975	Medvirkende	Tv-film
+ - 0	1974	Medvirkende	DK/Eksperimentalfilm
Faderen	1974	Ritmesteren	Tv-film
Det lykkelige skibbrud	1974	Philemon	Tv-film
Misantropen	1974	Agaste	Tv-film

Titel	År	Funktion	Kategori
Misantropen	1974	Acaste	Tv-film
Fra poetens pen	1974	Medvirkende	Tv-film
Den sårede filoktet	1974	Abildgaard	Tv-film
Næsehornet	1972	Bérenger	Tv-film
Hjertet der sladrede	1971	Speaker	Tv-film
Niels Steensens liv og død	1971	Speaker	DK/Dokumentarfilm
Tjærehandleren	1971	Audun Hamre	DK/Spillefilm
Kongen skal dø	1970	Kong Bérenger den Første	Tv-film
Slutspil	1969	Hamm	Tv-film
Henrik IV	1968	Henrik IV	Tv-film
Den blå pekingeser	1966	Medvirkende	Tv-film
Slap af, Frede!	1966	Presto	DK/Spillefilm
Genboerne	1966	Medvirkende	Tv-film
Ballerina	1966	Balletmester	Tv-film
Morder uden betaling	1965	Medvirkende	Tv-film
Enhver	1964	Døden	Tv-film
Nøgen	1964	Grotti	Tv-film
Natteherberget	1964	Medvirkende	Tv-film
Mad eller sult	1962	Speaker	U/Dokumentarfilm
Det evige spørgsmål	1962	Mesrin	Tv-film
Enetime	1962	Medvirkende	Tv-film
Axel og Valborg	1961	Håkon	Tv-film
Fru Carrars geværer	1961	Medvirkende	Tv-film
Kamæleonen	1960	Medvirkende	Tv-film
Den evige ægtemand	1960	Alexei Veltchaninov	Tv-film
Herr Korczak og børnene	1960	Fortæller	Tv-film
Påske	1960	Medvirkende	Tv-film
Selskabsrejsen	1960	Medvirkende	Tv-film
Selskabsrejsen	1960	Adjunkt	Tv-film
Skyggen	1959	Medvirkende	Tv-film
Tre søstre	1959	Medvirkende	Tv-film
En lillebitte engel	1958	Medvirkende	Tv-film

Titel	År	Funktion	Kategori
Når mørket sænker sig	1958	Medvirkende	Tv-film
Eventyr på fodrejsen	1958	Medvirkende	Tv-film
Korsikaneren	1957	Medvirkende	Tv-film
Nat og tåge	1955	Fortæller	U/Dokumentarfilm
Musefælden	1955	Medvirkende	Tv-film
Du bliver aldrig fri	1953	Medvirkende	Tv-film
De røde tjørne	1953	Medvirkende	Tv-film
To minutter for sent	1952	Jacobsen, urmager	DK/Spillefilm
Lyntoget	1951	Jørgen Bloch	DK/Spillefilm
Som sendt fra himlen	1951	Medvirkende	DK/Spillefilm
Shakespeare og Kronborg	1950	Hamlet	DK/Dokumentarfilm
Susanne	1950	Hakon, Sander Riis' søn	DK/Spillefilm
Politikens filmjournal 037	1950	Medvirkende	Dokumentariske optagelser
Snehvide og de syv dværge	1937	Spejlet (1982-vers.)	U/Spillefilm

UDSKRIV DOWNLOAD PDF